

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

***ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА
И АКУШЕРСТВО СО НЕГА***

III година

ЗДРАВСТВЕНА СТРУКА

Медицинска сестра

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА

1.2. Образовен профил и струка на кои им припаѓа наставниот предмет

1.2.1. Образовен профил: МЕДИЦИНСКА СЕСТРА

1.2.2. Струка: Здравствена

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. ЗАДОЛЖИТЕЛЕН

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По усвојувањето на наставната програма по наставниот предмет ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА ученикот стекнува знаења, умеења и вештини:

- да ги објаснува најчестите причини за хируршките заболувања;
- да ги разликува термините асепса и антисепса;
- да ги објаснува анестезијата, реанимацијата и трансфузијата како постапки;
- да ги опишува начините на хемостаза при крвавење;
- да ги познава видовите на хируршките заболувања по системи, клиничка слика и лекувањето ;
- да ги опишуваат техниките за укажување прва помош кај ургентни состојби и згрижување на повредените;
- да ги познава принципите на предоперативната подготовка и постоперативната нега;
- да користи стручна медицинска терминологија;
- да ја познава улогата на медицинската сестра на хируршкото одделение и во операционата сала;
- да ги прифаќа нормите и одговорноста на медицинската сестра при работата;
- да ги интегрира стекнатите знаења во другите наставни предмети и во професионалната работа.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно совладување на зацртаните цели, потребни се претходни знаења од анатомија и физиологија, биологија, патологија, основи на нега и практична настава.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. АСЕПСА И АНТИСЕПСА	4	<p>Ученико̄и:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да ги разликува термините: асепса и антисепса, стерилизација и дезинфекција; - да ги познава видовите на стерилизација и на дезинфекција; - да го сфаќа значењето на придржувањето на правилата на асепса и антисепса; - да ги спроведува мерките за заштита и самозаштита. 	<p>Презентирање на: слјдови, слики и други видео и графички прилози.</p> <p>Демонстрирање на: постапки на дезинфекција и стерилизација.</p>	<p><i>Микробиологија и инфектологија со нега</i></p> <p><i>Интерна и епидемиологија со нега</i></p>
2. ИНФЕКЦИИ ВО ХИРУРГИЈАТА	5	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги класифицира видовите на инфекции во хирургијата; - да ги набројува изворите и причинителите на хируршките инфекции; - да ги идентификува инфективните процеси според клиничката слика; - да ги објаснува основните принципи во лекувањето и негувањето на пациентите со хируршки инфекции; - да познава појава на интрахоспитални инфекции, како и за мерките за нивно спречување; 	<p>Презентирање на: - шема за класификација на инфекции;</p> <p>- шематски приказ на можни предизвикувачи на инфекции.</p> <p>Организирање на дискусија на тема: превентивните мерки - битен фактор за спречувањето на инфекциите во хирургијата</p>	<p><i>Микробиологија и инфектологија со нега</i></p>

		<ul style="list-style-type: none"> - да го сфаќа значењето на совесното работење за спречување на инфекциите во хирургијата; - да ги спроведува нормите за заштита на пациентите и за самозаштита. 	.	
3. АНЕСТЕЗИЈА	7	<ul style="list-style-type: none"> - Да го интерпретира поимот анестезија; - да го познава историјатот на развојот на анестезијата; - да ги класифицира и опишува начините на анестезијата ; - да ги набројува најчесто користените анестетички средства; - да ја опишува подготовката на болниот за анестезија и значењето на премедикација; - да ги идентификува најчестите компликации од анестезијата; - да ги познава постапките за прва помош при настанување на овие компликации. 	<p>Презентирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - шема за класификација на видовите на анестезија; - табеларен преглед на најпознати анестетички средства - својства и можни компликации; - видео снимки, графички материјали и сл. за пружање на прва помош при компликации од анестезија. <p>Вежби: подготовка на болен за анестезија.</p>	<i>Хемија- изборна програма</i>
4. ПОВРЕДИ	9	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги класифицира повредите според причините за настанување; - да ги идентификува и опишува сите видови повреди: механички, термички, повреди од електрична струја, и радијациони и хемиски; - да ја утврдува состојбата на 	<p>- Организирање на дискусија: што знаеме за повредите?</p> <p>Презентирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - табеларен преглед на класификација на 	<i>Инженерска и медијација со нега</i>

		повредениот; - да го објаснува процесот на заздравување и начинот на згрижување на повредите; - да ја познава улогата на медицинската сестра во процесот на лекување и негување на болни со различни видови повреди; - да ги познава основите на прва медицинска помош кај политрауматизиран болен.	повредите- основни карактеристики и прва помош, можни компликации; - видео снимки, графички материјали и сл. за пружање на прва помош при различен вид на повреди. <i>Вежби:</i> симулација на пружање на прва помош на повредени од различен вид повреди.	
5. КРВАРЕЊЕ И ШОК	5	- Да ги дефинира поимите крвање и шок, крвна група, Rh- факторот, коагулација, хемостаза, биолошка проба, трансфузија, инфузија и инфузиони раствори; - да го познава процесот на коагулација на крвта; - да ги знае видовите и начините на хемостаза; - да спроведува хемостаза во примарна фаза; - да ги опишува крвните групи, Rh- факторот, како и начинот на нивното одредување; - да го познава начинот на водење на медицинска документација;	<i>Презентирање</i> на: - табеларен преглед на крвни групи и нивни основни карактеристики. анестетички средства - видео снимки, слајдови, компјутерски анимации, графички материјали и сл. за спроведување на хемостаза.	<i>Микробиологија и инфектологија со нега</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - да ја објаснува и спроведува техниката на трансфузија на крв: требување, интеракција, чување, подготовка и биолошка проба; - да гипознава компликациите до кои може да дојде при трансфузија на крв; - да ги препознава видовите, фазите и клиничката слика на шок; - да ги објаснува принципите на лекувањето на болниот во шокова состојба и значењето на инфузионите раствори во лекувањето на шок. 	<p>Вежби:</p> <ul style="list-style-type: none"> - водење на медицинска документација; - симулација на спроведување на хемостаза. 	
<p>6. ПРЕДОПЕРАТИВНА ПОДГОТОВКА, ОПЕРАТИВЕН АКТ, ПОСТ - ОПЕРАТИВНО ЛЕКУВАЊЕ</p>	<p>6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја сфаќа неопходноста од предоперативната подготовка на болен: општа и локална - да ја опишува улогата на медицинската сестра во подготовката на болниот за операција, за време на оперативниот акт и во постоперативната нега - да ги препознава најчестите постоперативни компликации и ја знае задачата на медицинската сестра во нивното лекување. 	<p>Презентирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - шематски приказ на постапки кон болен во одделните фази; - видео снимки, слајдови, компјутерски анимации, графички материјали и сл. за предоперативна и постоперативна постапка на медицинската сестра кон болен. <p>Вежби: симулација: медицинска сестра болен (дијалог во функција на подготовка на болниот за хируршки зафат).</p>	<p><i>Практична настава</i></p>

7. ТУМОРИ	3	<ul style="list-style-type: none"> - Да го интерпретира поимот тумор; - да ги класифицира туморите; - да ги опишува карактеристиките на бенигните и малигните тумори; - да ги познава начините на лекување на туморите; - да го сфаќа значењето на раното дијагностицирање на појавата на малигните тумори за нивното поуспешно лекување. 	<p>Презентирање на слајдови, слики и др.</p>	<p><i>Интерна и медијација со нега</i></p>
8. ЗАБОЛУВАЊА НА ГЛАВАТА И ВРАТОТ	7	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги набројува најчестите вродени аномалии, повреди и други заболувања на главата и вратот; - да ги познава симптомите на заболувањата на главата и вратот; - да го опишува текот на овие заболувања и начинот на нивното лекување; - да ја познава улогата на медицинската сестра во лекувањето и негувањето на пациентите со овие заболувања; - да го сфаќа значењето на превенцијата; - да делува здравствено воспитно во превенцијата на одделни заболувања. 	<p>Презентирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - табеларен преглед на најчести повреди и хируршки заболувања на главата и вратот; - видео снимки, слајдови, компјутерски анимации, графички материјали и сл. <p>Вежби:</p> <ul style="list-style-type: none"> - нега на болен со повреди на главата и вратот (пред и пост оперативно). 	<p><i>Интерна и медијација со нега</i></p>

<p>9. ЗАБОЛУВАЊА НА ГРАДНИОТ КОШ И НЕГОВИТЕ ОРГАНИ</p>	<p>6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги набројува најчестите вродени малформации, повреди и други заболувања на градниот кош и неговите органи - да ги познава симптомите на овие заболувања - да го опишува текот на овие заболувања и начинот на нивното лекување - да ја знае улогата на медицинската сестра во лекувањето и негувањето на пациентите со овие заболувања - да го сфаќа значењето на превенцијата и умее да делува здравствено воспитно во превенцијата на одделни заболувања, особено на тумори на дојката. 	<p>Презентирање на слајдови и постери.</p> <p>Развивање на дискусија преку претходно подготвени прашања.</p>	<p><i>Инџерна и џедијатрија со неѓа</i></p>
<p>10. ЗАБОЛУВАЊА НА АБДОМИНАЛНИ ОРГАНИ</p>	<p>8</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги набројува и да ги распознава најчестите вродени аномалии, повреди и други заболувања на абдоминалните органи; - да ги познава симптомите на заболувањата на абдоминалните органи; - да го опишува текот на заболувањата и начинот на нивното лекување; 	<p>Презентирање на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - табеларен преглед на најчести хируршки заболувања на абдоменот, клиничка слика; - видеоснимки, слајдови, компјутерски анимации, графички материјали и сл. 	<p><i>Инџерна и џедијатрија со неѓа</i></p>

		- да ја познава улогата на медицинската сестра во лекувањето и негувањето на пациентите со овие заболувања.	<i>Демонстрирање</i> на: подготовка и нега на болен со акутен абдомен.	
11. ХИРУРШКИ ЗАБОЛУВАЊА НА УРИНАРНИОТ ТРАКТ	5	<p>- Да ги набројува најчестите вродени аномалии, тумори воспаление процеси и други заболувања на уринарниот тракт;</p> <p>- да ја познава клиничката слика на заболувањата на уринарниот тракт</p> <p>- да го опишува текот на овие заболувања и начинот на нивното лекување;</p> <p>- да ја познава улогата на медицинската сестра во лекувањето и негувањето на пациентите со овие заболувања;</p> <p>- да го сфаќа значењето на превенцијата;</p> <p>- да делува здравствено воспитно во превенцијата на одделни заболувања.</p>	<i>Презентирање</i> на: <p>- шематски приказ на класификација на заболувањата;</p> <p>- табеларен преглед на најчести хируршки заболувања на уринарниот тракт;</p> <p>- слајдови, слики, компјутерски анимации и друго.</p>	<p><i>Микробиологија и инфектологија со нега</i></p> <p><i>Интерна и педијатрија со нега</i></p>

<p>12. ХИРУРШКИ ЗАБОЛУВАЊА НА ЕКСТРЕМИ- ТЕТИТЕ</p>	<p>7</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги набројува и да ги распознава најчестите заболувања на екстремитетите: повреди, остеомиелит, болести на крвните садови на екстремитетите, гангрена и тумори; - да ги познава симптомите на заболувањата на екстремитетите; - да го опишува текот на овие заболувања и начинот на нивното лекување; - да ја познава улогата на медицинската сестра во лекувањето и негувањето на пациентите наведените заболувања на екстремитетите. 	<p>Презентирање на: табеларен преглед на заболувањата (клиничка слика, нега на болниот).</p> <p>Проверување на знаењата преку контролен тест.</p> <p>Организирање на дискусија со акцент кон прашањата од кои се постигната најслаби резултати.</p>	<p><i>Инџерна и џедијатрија со нега</i></p>
---	-----------------	---	--	---

4.2. Наставни методи и активности на учење

Основни методи што се користат во наставата по наставниот предмет ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА се: насочена дискусија, објаснување, предавање, демонстрација, симулација и др.

Активности на ученикот: набљудува, објаснува, дискутира, планира, евидентира, самостојно открива, презентира и др.

Активности на наставникот: планира, организира, објаснува, демонстрира, дискутира, поставува прашања, црта и пишува на табла, подготвува наставен материјал, поттикнува размислување.

4.3. Организација и реализација на наставата по предметот

За остварување на целите зацртани во Програмата, наставата се организира и реализира како стручно теоретска. Карактерот на овој наставен предмет, бара специјализирана училница-кабинет, опремена со потребните средства и помагала.

4.4. Наставни средства и помагала

Ефикасното совладување на содржините на овој предмет е условено со користење на графоскоп, слајд проектор, видерекордер, компјутерски анимации, слики и др.

4.4. Литература за наставникот и учениците

За поуспешно совладување на целите на наставната програма се користи соодветна литература и тоа:

- учебник од соодветната дисциплина;
- дидактички материјали;
- стручна литература од областа на хирургијата;
- литература од областа на дидактиката.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на учениците треба да се врши континуирано во текот на целата учебна година. Истото ќе се реализира усно и писмено, преку тестови на знаење кои треба да се спроведуваат по секоја или по секоја втора тематска целина. При оценувањето, покрај степенот на совладаноста на содржините, треба да се земе предвид и активноста, ангажираноста и интересот на ученикот во текот на наставата. Оценувањето се изведува согласно законската регулатива

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Основните услови за наставниците во стручното образование се пропишани во Законот за средно образование. Покрај тоа, при изборот на наставниците кои ќе го реализираат овој наставен предмет, треба да се задоволат одредени барања со кои ќе се постигне висок квалитет и професионализам во работењето: да се физички и психички здрави, да ги почитуваат основните етички норми на однесување, да го познаваат литературниот македонски јазик, да поседуваат стручно знаење и способност за пренесување на знаењата, да имаат афинитет за педагошка работа, да се креативни и отворени кон промените во образованието.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставниот предмет хирургија со гинекологија и акушерство со неа го реализираат наставници со завршени студии по:

- **медицина** со стекната педагошко психолошка и методска подготовка и положен стручен испит

6.3. Стандард на простор за наставниот предмет

Наставата по предметот **хирургија со гинекологија и акушерство со неџа** се реализира во специјализирана училница-кабинет, опремена со потребните средства и помагала (согласно укажувањата во колоната Дидактички насоки).

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2001 година

7.2. Состав на работната група:

1. д-р. Николина Пепељугоска, самостоен педагошки советник, Биро за развој на образованието - Скопје
2. д-р. спец. Никола Јанкуловски, асистент, Медицински факултет - Скопје
3. Марина Поповска, наставник,
4. Билјана Чибишева

7.3. Датум на ревидирање на програмата и носители

7.1. Датум на ревидирање: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група:

1. Гордана Донева Атанасоска, советник, БРО - Скопје
2. д-р Данка Гиговска, професор во СМУГС "Д-р Панче Карагозов" - Скопје
3. Советници од Центарот за стручно образование и обука, Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

8.1. Датум на започнување: 1.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *ХИРУРГИЈА СО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА* ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11-4631/22 од 21.06.2007 година.